

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17

Naročnina četrletno 15 din

za pol leta 30 din

za vse leto 60 din

Posamezne številke 1.50 din

V z a m e j s t v o celoletna naročnina 90 din

Ljubljana, 9. junija 1939.



Upravništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta 17

Poštočerkovni račun:

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo

Oglasi po tarifu

Tiska Zadružna tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani

Slovenska politična orožarna

Ako človek pregleduje zgodovino slovenskega političnega razvoja in političnih bojov, najde zelo malo razveseljivega. Od Prešernovih časov naprej so tisti redki slovenski ljudje, ki so pravilno presodili položaj slovenskega naroda in postavili pravilen načrt in pravilne smernice za politično delo, našli malo razumevanja in še manj priznanja v slovenski javnosti. Kakor pa je bil v splošnem program političnih strank meglen in nejasen, kakor so mu bili politični voditelji sami malo dosledno zvesti, tako je bil politični boj vedno silno hud in oster. Ta ostrina se ni obračala toliko proti nasprotnikom slovenskega naroda, ampak se je izčrpavala v medsebojnem boju posameznih strank, v narodu samem. Že v stari Avstriji se je borba na zunanji vršila bolj v tekmovalstvu, kdo si bo znal bolj pridobiti naklonjenost na Dunaju, udarna sila političnega orožja se je preizkusila vedno le doma proti domačim nasprotnikom.

Proti domačim nasprotnikom slovenska politična natura ni poznala šale. Še sedaj je dobro v spominu iz najstarejših časov strankarske politične borbe politični bojni klic: »krepieren soll der Hund«, naj pogine pes. Slovenski povprečni politik in agitator v svojem nasprotniku ali tekmeču ni nikdar priznal poštenjaka. Že samo dejstvo, da je bil drugačnega političnega prepričanja, je zadostovalo, da je bil malopridnež, da je imel nepošteno namene, da je bil sovražnik naroda.

Dobro se še spominjamo časov, ko so se ljudje po političnem prepričanju delili v brezverce in klerikalce in farske podrepnike. Potem v Jugoslaviji smo dobili novo orožje. Politični nasprotniki so postali »protidržavni elementi«, »zavez-

niki Mussolinijevi«, postali so »komunisti« in »marksisti«, dalje so postali »izkoreninjenci«, »pesek v škornju slovenskega naroda«, »srbofobi« itd. Ta najmodernejša orožarna je tembolj zoprna, ker je to orožje precej poškopljeno z ova-duštvom.

Ako se človek zamisli v način slovenske politične borbe in potem primerja način bojevanja in tekmovalstva posameznih strank angleškega naroda, bi skoraj obupal. Tolaži nas samo dejstvo, da vse to orožje ne izhaja iz ljudstva, ampak da so to orožje varili in kovali vedno tisti, ki bi morali skrbeti za neko višino političnega boja.

Takoj po prevratu je v slovenski javnosti zavlada kar splošna obsodba surove politične borbe v stari Avstriji, polagoma pa so se začele kazati nove še veliko grše oblike političnega boja, ki mi jih ni treba opisovati, ker so nam še vsem v dobrem spominu.

Strastnost politične borbe bi bila lažje razumljiva, če bi si stale nasproti struje z močnimi, programsko globokimi načeli, manj razumljiva pa je, ker v istem času lahko glavne stranke skoraj zamenjajo ves program, pa gre strast borbe nemoteno naprej. Ni namreč več neznačajno, opustiti program, zavreči načela in privzeti druga, nečastno je samo, spremeniti komando in organizacijo.

V tem pogledu moramo ugotoviti, da je naše politično življenje že skoraj popolnoma pod vplivom totalitarne politične tehnike, zlasti kolikor se tiče upodabljanja javnega mnjenja. Ta ugotovitev je važna posebno zaradi tega, ker se bo s to ugotovitvijo mogla začeti šele moralna obnova.

Obtožujem

V ponedeljek 5. t. m. je priredila akademska mladina, ki je včlenjena v narodno-obrambne društvi in se je združila v okrilju »Narodnega akademskega bloka«, »Večer slovenske narodne umetnosti« v dvorani »Uniona«. Cisti dobitek je bil namenjen za podporo delovnim akademskim narodno-obrambnim tablorom ob severni meji in v narodnostno ogroženih krajih. Udeležba je bila sramotno majhna!

Narodno obrambno delo pri Slovencih je posebno poglavje, zahtevalo bi nekoga, ki bi prinesel popolnoma drugega in bolj življenjskega duha vanj! Če mora katera akcija slediti razmeram, ki v svetu in predvsem v življenjskem prostoru posameznih narodov nastajajo, je to gotovo narodno-obrambno delo, ki mora takoj odgovoriti na vse pojave in dogodke.

Zdi se mi, da vsega tega pri našem slovenskem narodno obrambnem delu ni. Vse naše narodno obrambno delo se le še preveč odigrava in giblje v mejah neke meščanske zaspanosti, ki se ne more povzpeti do dejanj, ki bi oblikovala podobo pokolenj, temveč ostaja pri igriških prireditvah in se morda izživi v nekaj »pribitih besedah« na rednih letnih občnih zborih posameznih narodno obrambnih organizacij.

Ko zasledujemo narodno obrambno delo pri drugih narodih, ki se spreminja celo v nekaj narodno obrambni imperializem, če smem postaviti to oznako, nam je mladim težko, ker vemo, da bi morali tudi pri nas zrušiti vso to zamotano in nesodobno stavbo in postaviti v današnje razmere novo delo in novo borbo. Odločno trdim, da smo že preživeli dobo, ko je bilo dovolj, potočiti na kakšni narodno-obrambni prireditvi, pa četudi je bil to celo tabor (saj tako daleč smo dejansko prišli v dobi po svetovni vojni!), solzo za »brati onkraj meja«, da danes ni več čas dolgotrajnih in zamotanih sej in debat o najrazličnejših vprašanjih, ki se vlečejo v dimu smotk v nedogled —

danes nas morejo rešiti samo dejanja, samo delo, samo stik z najbolj širokimi množicami ljudi, ki jih moramo pritegniti v narodno obrambno delo. Danes tudi ni čas nešteti narodno obrambnih društev, ki včasih že ob ustanovitvi sama ne vedo, kaj je njihov namen in kje je prostor njihove dejavnosti. Danes je čas silne osreditve vseh razpoložljivih moči v eno samo skupnost, ki bo prevzela vse tiste malostne naloge, ki jih imajo danes po večini vsa posamezna narodno obrambna društva na Slovenskem, in zraven njih uveljavila resnično aktivno in široko zasnovano slovensko narodno obrambno delo.

Takšni so danes pogledi mladih na naše narod-

no obrambno delo. Priznati in povedati moramo, da smo zelo razočarani, kajti za ves svoj idealizem in vso svojo veliko voljo do dela pri večini tistih, ki bi nas morali najbolj podpreti, nismo našli razumevanja. Naša prireditve, omenjena zgoraj, nas je še bolj razočarala!

Ves naš narodno obrambni program je danes prav kratek: postaviti moramo v narodno obrambno delo vse slovenske ljudi, ali za sedaj, če hočete, vse zavedne in odkrite slovenske ljudi. Pri tem svojem narodno obrambnem delu, pa se ne moremo omejevati na koristi nikogar, ne moremo upoštevati nobenih strankarskih ali svetovnonazorskih koristi — pred nami je samo slovenski narod, ki ga moramo ohraniti trdnega na tem koščku zemlje, ki jo imamo. Tudi na »domoljubne« preklice se ne moremo več omejevati, temveč vemo, da moramo prav zato, ker je danes narodnostno ogrožen že naš slovenski človek, ki je po svetovni vojni zaživel novo življenje v Jugoslaviji, začeti že kedaj z dejanji. Ker sem v narodnostno ogroženih krajih in v obmejnih krajih sam presodil položaj, moram poudariti še drugo važno dejstvo, ki je tudi spoznanje nas mladih v narodno obrambnem delu: narodno obrambno delo se ne more več omejevati na letake, čeprav resnične in zelo važne, ker so ljudje letakov in besed siti! Našim ljudem je treba zaradi narodne obrambe in državne skupnosti pomagati predvsem v gospodarskem, socialnem in zdravstvenem oziru! Nužno bi bilo, da se obmejnim krajem, Halozam, Beli Krajini in predelom Dolenjske zniža davčna mera ali se pa sploh odpustijo za dobo petih let vsi davki! Potrebno bi bilo z vsemi razpoložljivimi sredstvi dvigniti socialno raven naših ljudi v vseh teh krajih, potreba bi bilo nujno posvetiti tudi v zdravstvenem pogledu tem krajem največjo pozornost in skrb. Tu se začneja narodno obrambno delo! S takšnimi dejanji bomo dokazali vsakemu posamezniku od naše slovenske skupnosti, ki danes omahuje, dvomi in je zagrenjen, da hočemo biti vsi Slovenci skupaj v svobodni državi.

Zato postavljamo danes mladi slovenski ljudje vsem, ki so poklicani v narodno obrambno delo v smislu, ki sem ga nakazal zgoraj, odločni **ceterum censeo** vsega slovenskega narodno obrambnega dela.

Obsojamo popolno nezanimanje Ljubljane in Ljubljancanov za narodno obrambno delo in po tej poti vabimo vse slovenske poštene in iskrene ljudi k skupnemu in osrednjemu narodno obrambnemu delu.

Vse slovenske ljudi pa, ki razpolagajo s potrebnimi sredstvi, prosimo, da naše delo podprejo z vsemi razpoložljivimi sredstvi v čimvečji meri.

mkv.

Slovenska politika in „hrvaški“ Slovenci

(Dopis.)

Kakor je videti, je vzbudila ta snov zadnji čas precej pozornosti; vsaj v »Sloveniji« (slovenski strankarski listi se tega izogibajo.) — Vedno in vedno poudarjanje in dokazovanje »Slovenije«, kakor tudi »Dejanja« (morda še včasih tudi kate-rega drugega lista, ali obzornika, namreč po razmerah), da je naša slovenska politika posebno po zedinjenju za nič, izključno strankarska, a ne narodna, je jasen dokaz, da nam res v prvi vrsti manjka vodstva, potem pa narodno-politične zavednosti in sposobnosti v ljudstvu. Krivca je obzornik »Dejanje« v svoji zadnji številki in v uvodni razpravi jasno pokazal.

Ali more biti na svetu še kaj bolj doslednega kakor to, da kulturni in politični razvoj naroda vpliva tudi na rojake zunaj domovine! Posebno še, ko je ta »zunaj« v sklopu države. Zato se v Sloveniji niti najmanj ne čudite razcepljenosti in neorganiziranosti »hrvaških« Slovencev,

posebno tukaj v Zagrebu. Smo pač zvesti rojaki in vas v vsem zvesto posnemamo. Imamo kulturni društvi (in tako tudi politični) dveh starih slovenskih front. Vsako hodi svojo pot, in nobena šola niti preizkušnja ju še ni približala. Zato smo zagrebški Slovenci (kakor je »Slovenija« že nekoč omenila) brez svojih šol, svojih zavodov (česarvno nas je čez 20.000), in zato se naši ljudje zgublajo, odtujejo in odnaručujejo. Zato so tako številni mešani zakoni. (Ne pravim, da nobenega ne bi smelo biti, saj to se ne da diktirati, ali se z narodno zavednostjo lahko omeji). Zato se v teh zakonih že v prvem kolenu pozabi na svoj jezik in narod. In ravno zaradi teh svojih ideoloških (ako se lahko tako izrazim) pogledov nimata društvi zbranih niti četrtine tukajšnjih Slovencev (mogoče na papirju, a vse drugo je zunaj, prepuščeno lastni zavednosti, ozir. nezavednosti in okolju.

O smeri in dejstvu slovenske politike in nje-

Modna blaga

Nogavice, rokavice, vsakovrstno damsko in moško perilo, žepni robci, brisače, ščetke, krojaške in šiviljske potrebščine kupite

n a j u g o d n e j e p r i

Petelinc, Ljubljana

ob vodi, blizu Prešernovega spomenika

nih »voditeljev« za narod, t. j. za celoto ni potrebno podrobneje razpravljati. Nasledek je na dlan. In da ta politika mnogo, mnogo škoduje nam tukaj v Zagrebu, vedo prav dobro vsi, posebno tisti, ki so v javni službi, da ne omenjam pikrih ali resničnih besed na naš račun ob vsaki priliki. Morda se to tako ne opaža v »visokih« krogih, ali v splošnem je dejstvo.

Mogoče je še tukaj res kaj »Jožetov« (pisec članka v »Sloveniji« od 19. V. t. l.), ki so do zadnjega upali, morda še celo danes upajo, da se bo deta »štajerska Mojzesa« vendar sporazumela, no večina o tem že davno dvomi. Posebno če računamo z jekleno doslednostjo pravega voditelja. V politiki se sicer marsikaj odpusti in pozabi, ali

vse to mora imeti (vsaj pri resničnih politikih) tehten vzrok, naslonjen na realno podlago (n. pr. zaupanje večine naroda v neko politično osebnost, ki je kot takšna tudi voditelj naroda), kar pa — po vsem sodeč, tukaj ne bo, ker Slovenci smo že dolgo — čreda brez pastirja. A povedano kratko in dosledno: če bi imeli voditelja, ki bi dihal z narodom, bi se bili s Hrvati že davno zblížali in skupno nastopili za avtonomijo, proti centralizmu. Ali morda hrvaški voditelj hoče kaj več!! — Ako v ničemer drugem, vsaj v politiki in narodni zavednosti so nam Hrvati lahko za zgled! In zakaj? Ker (kakor je Catholicus v »Dejanju« prav povedal), Hrvati nimajo tako ostre ločnice duhov v javnem (političnem) življenju, kakor mi, ki se nikakor ne moremo otresti nemških, ozir. avstrijskih nazorov v preteklosti in katerih nasledki niso (posebno za Avstrijo) bogve kako prijetni. Teh nazorov — kakor rečeno — se naši stari politiki in »voditelji« z dveh taborov še niso otresli, in zato tudi ne moremo v trenutkih, ko gre za narodno korist, enotno nastopiti in kaj doseči (v »Sloveniji« stokrat poudarjena stvar). Nastopiti mora nov rod (političen), ki je — kakor je videti — že na pomolu. Kako dolga je bila pot do tega!

Mi »hrvaški« Slovenci zasledujemo pozorno vsak javen (politični in kulturni) gib matic (in ga brez dvoma tudi laže in bolj kritično presojamo kakor doma). Saj po njem se dviga in pada tudi naš »javni« barometer (brez ozira na politično opredeljenost), da pri tem ne omenjam tudi obmejnih krajev, kar je pač jasen dokaz, da je politično zblížanje in sodelovanje med Slovenci in Hrvati nujno potrebno. Ako pride nekoč do tega, bo v naši ožji domovini kaj več brige in zanimanja za nas »izgubljene« in raztresene ude slovenskega občestva v — kulturnem oziru. Edino na ta način bomo reševali svoj narod pred — prienačevanju v večjem obsegu.

večji odstotek škodljivo na razvoj in poslovanje poštne stroke.

Medtem ko prebitek stalno narašča, pa padajo krediti, ki se nakazujejo ravnateljstvu. Leta 1927/28. so znašali 51 milj. din, v letu 1938. pa samo 44 milj. dinarjev.

Zapostavljanje, ki ga dokazujejo te številke, je nasledek prestrogega centraliziranja preračuna. V korist napredka stroke je, da se zopet uvede preračunavanje po ravnateljstvih in da se poveča področje ravnateljstev.

Naš tvarni položaj

Tvarni položaj p. t. t. osebja se je v preteklem letu zopet poslabšal, ker cene življenjskim potrebščinam stalno naraščajo. Predsednik sekcije je vodil deputacijo vseh državnih uslužbencev in upokojencev, ki je bila sprejeta v novembru 1938 pri banu dr. Natlačenu, zaradi zvišanja prejemkov.

Jugoslovenska ženska zveza je sklicala v marcu t. l. javno zborovanje, da opozori odločilne faktorje in širšo javnost na nujnost zvišanja prejemkov državnim in javnim nameščencem. Resolucijo, ki je bila sprejeta, so podpisali tudi zastopniki vseh stanovskih društev državnih nameščencev. Žal, se je članstvo za sestanek in zborovanje, ki naj bi opozorila odločujoče faktorje na nujnost zboljšanja našega tvarnega položaja, premalo zanimalo in tako opustilo priliko, da bi tej naši zahtevi dalo večji poudarek.

Zadolžitve p. t. t. osebja ograža že bit njihovih družin. Na vsakega p. t. t. uslužbenca v Sloveniji odpade povprečno 5.300 din dolga, ki je bil napravljen samo za kritje izdatkov za bolezen, hrano in obleko. Zaradi nizkih prejemkov se dolгови ne znižujejo, ampak rastejo.

Skrajno nizke in neenotne so tudi nagrade za nočno delo in dnevnic ambulančnega osebja. Začasno dodeljenemu osebju se še vedno krati pravica do dnevnic, ker je prisiljeno, da se jim po petih dneh odreče, če noče riskirati premestitve za mesec ali dva.

Riziko v blagajniški službi zaposlenega p. t. t. osebja je velik. Blagajniški primanjkljaji znašajo letno več deset tisoč dinarjev. Pretežni del denarnega prometa sploh odpade na poslovanje s pošto hranilnico. Poštna uprava opravlja za njo brezplačno tudi ves hranilni promet. Poštna hranilnica bi morala obvarovati p. t. t. osebje vsaj materialne škode in mu priznati blagajniške nagrade oziroma tantieme.

Pošta v Sloveniji in centralizmu

Zveza poštних uradnikov v Sloveniji je imela pred kratkim svoj občni zbor, za katerega je izdala obširno poročilo. Sicer smo na vse stvari, ki jih to poročilo omenja, z nekaj izjemami že večkrat opozorili. Ne škoduje pa, če si jih spet kedaj pokličemo v spomin, a zlasti naj bi ob njih premišljevali tisti, ki so se zadnje čase tako hudo ustrašili slovenske zahteve za finančno samoupravo. Ured.

Osebnostne razmere pri ljubljanskem ravnateljstvu

Pomanjkanje osebja

Splošno pomanjkanje osebja je postalo v naši direkciji še posebej neznosno zaradi napačne razdelitve osebja po ravnateljstvih v zadnjih letih. Povprečno je v zadnjih letih odpadlo 8% postavitev na Slovenijo, medtem ko znaša odstotek p. t. t. osebja v Sloveniji 14, odstotek prometa pa 18. Po predlogu za sistemizacijo manjka v Sloveniji okoli 350 uslužbencev. Neupoštevanje potreb ljubljanskega ravnateljstva je bilo zlasti vidno v letu 1938, ko je naraslo število stalnega osebja samo za 8 moči, medtem ko je bilo s preračunom za leto 1938/39 ustanovljenih za vso državo več sto novih službenih mest. Število uradnikov se v letu 1938, pri ljubljanskem ravnateljstvu ni spremenilo. Značilno za nevzdržno stanje je, da edino ljubljansko ravnateljstvo ni moglo razrešiti pripravnikov, ki so bili pozvani lansko leto v višji p. t. t. tečaj v Beograd.

Napredovanja

V letu 1938. je napredovalo pri našem ravnateljstvu samo 31 uradnikov, medtem ko je v preračunskem letu 1937/38 napredovalo 71 uradnikov. V letu 1933. je samo v eno skupino napredovalo 72 uradnikov, v letu 1934. še 58. Dne 1. februarja t. l. je imelo izmed 750 uradnikov našega ravnateljstva 467 pravico do napredovanja, to je 62%.

Finančni zakon za leto 1938/39. je sicer ustvaril zakonsko možnost za prevedbo zvanic, služiteljc in dnevničark, toda prevedenih je bilo le 24, medtem ko jih okoli 50 še vedno čaka na prevedbo.

Dopusti in bolezn

Vsa mizerija našega stanu se zrcali v podatkih o dopustih in boleznih. Naproti letu 1937. se je izkoriščenje dopustov v letu 1938. še poslabšalo. Uradnikom je pripadalo 20.770 dni dopusta, izkoriščenega je pa bilo le 10.587 dni, to je približno 50% (v letu 1937. še 54%). 180 uradnikov ni dobilo nič dopusta.

Glede bolezn je p. t. t. osebje na čelu vseh državnih uslužbencev. V letu 1938. je bilo bolnih 324 uradnikov 10.454 dni. Neugodne delovne prilike, preobremenjenost v službi in neizkoriščanje dopustov so manipulativno osebje do skrajnosti izčrpali. Nepovoljne so higienske razmere, ker so lokali večinoma nezdravi in zadoščajo krediti za snaženje le za enkratno ali dvakratno čiščenje. V vseh 20 letih po svetovni vojni ni bilo zidano nobeno novo pošto poslopje.

Finančno stanje ljubljanskega ravnateljstva

Čisti dobiček ljubljanskega ravnateljstva ni po svetovni vojni do preračunskega leta 1934/35. presegal 15% celotnega dobička v vsej državi, v letu 1936/37. so slovenske pošte donasale 26 milijonov dinarjev

dobička (28%), v koledarskem letu 1938. pa že 34 milijonov 420 tisoč dinarjev. V tem letu so znašali skupni preračunski dohodki ljubljanskega ravnateljstva 79.240.000, odvedli smo torej 44% brutto dohodkov kot čisti dobiček ministrstvu. Čisti dobiček zamejskih poštних uprav ne presega 10% dohodkov, ker vpliva

Opazovalec

O vodnikih in vodičih in o pevku in pevačicah

Spet bi nam hoteli izriniti lepo in zvonko slovensko besedo. Namreč vodnika. In nadomestiti nam jo hočejo s srbsko-hrvaškim sikajočim vodičem. Človek se vprašuje, čemu tako nesmiselno početje, pa ne najde drugega odgovora, kakor da hočejo jugoslovenarji na vsak način naš jezik oslabiti, narediti ga brezizraznega in manj blaglasnega, pred vsem pa ljudstvu tujega. Kajti to je gotovo poglaviti namen takih prilikovačev: Naš knjižni jezik naj bi postal z uvajanjem nedomačih, nelepkih, predysem pa slovenskemu človeku neznanih in zaradi tega zanj neživih besed našemu narodu tuj. In ko bi mu navsezadnje knjižni jezik ne mogel več govoriti v njegovem jeziku, bi se mu do dna priskutil in vseeno mu že bo, ali mu pisarijo v enem ali drugem tujem jeziku. Potem bo pa seveda zrel za tisto narodno-odbransko »edinstvo«, ki ima za svoj največji in zadnji namen, uničiti naš jezik v duhu slavnega izročila habsburške Avstrije.

Samo nekaj bi priporočili na primer »Slovenskemu narodu«, ko piše 26. letošnjega maja na tretji strani o turističnih vodičih, pa ima v isti številki na prvi strani reklamo za **Vodnikovo družbo**. S pravim slovenskim pisateljem in pesnikom Valentinom Vodnikom tisti nacionalni odedek, ki ga preceja ta knjižna združba, tako nima nobene zveze. Pač pa jo ima z različnimi nacionalnimi vodiči kakor Žerjavom in drugimi. Naj bi se torej prekrstila v vodičevo družbo. Zaradi enakosti misli in ciljev.

Le v enem primeru bi tudi mi sprejeli vodiča, a seveda samo poleg vodnika, celo pobudo bi dali za to, če bi se dal namreč tej srbski besedi v slovensčini poseben pomen. Vse gomazi pri nas ljudi, ki si sami dajejo ali pa delajo, da jim dajejo drugi vzdevek vodnika ali voditelja. Sicer so ti samozvani voditelji sami vneti jugosloveni, ki najraje govore v cirilici, — kajti niti slovensčine niti srbsčine po navadi ne znajo —, vendar pa doslej nismo niti enkrat brali, da bi se bili dali nazivati za vodiče, kar bi bilo gotovo bolj v duhu jugoslovenstva. To je vsekako velika zguba. Zato bi mi predlagali naslov vodiča za vse tiste, ki nosijo v duhu svojih jugoslovenskih src prepričanje o svojem posebnem osebnem in seveda jugoslovenskem poslanstvu. Za nas Slovence bo pa spet prijetno, da se bodo vodniki in vodiči že na zunanji ločili. Tudi se ni bati, da bi s tem uvajali v naš jezik nepotrebne novote — slovensčina je

namreč že včasih šla to pot. Opozarjamo samo na primer na tenko ločitev med pevko in pevačico. Slovensko uho je takoj pravilno zaznalo razloček in ga pripravno izrabilo in porabilo. Pevac — besede na ač imajo v slovensčini zmeraj svoj poseben, prezirljiv pomen. Zato pomeni beseda pevačica pri nas zmeraj sicer pevko, vendar pa pevko, ki poje, recimo, bolj tako in ki je tudi v drugih pogledih, bolj, recimo, tako.

Če bomo še pri vodnikih in vodičih tako ločili, bo tuja beseda dejansko obogatila izraznost našega jezika.

Uspeh nenačelnosti in polovičarstva

Hrvaški listi priobčjujejo v zadnjih dneh neki govor dr. Subašića, ki je med prvimi dr. Mačkoviimi sodelavci. V tem govoru pa mi Slovenci ne smemo prezreti odstavka, da hočejo imeti Hrvatje iste pravice kakor Srbi in Slovenci.

Zdi se nam, da gre v tem primeru za nerodno poročanje. Kajti če bi dobili Hrvatje iste pravice kakor mi, bi to pomenilo globok padec zanje. V številkah povedano bi se to najlaže izrazilo z ugotovitvijo, da bi v primeru izenačbe hrvaških in naših pravic morali Hrvatje odračunavati skoraj še enkrat toliko v Beograd, kakor plačujejo sedaj.

Mislimo, da bi bilo Hrvate take pravice po pravici strah.

Človek se pa spričo takih stvari po pravici vprašuje, kako more priti do njih. In če zasledujemo zadnje vire, vidimo, da nismo brez krivde. Kljub vsemu vzdihovanju namreč naši zastopniki in naše tako imenovano politično vodstvo nikoli ne izreče v odločilnih trenutkih razločne in odločne besede, še več, zmeraj so bili tudi poslanci iz Slovenije med tistimi, ki so glasovali za finančne in druge zakone, katerih škodljivost so prej doma in drugje sami tako vneto razlagali in dokazovali.

Zato ni nihče nikoli naše opozicije preveč resno jemal. Zato so vedno tam doli mislili, da preveč resna tudi biti ne more, tembolj, ker jo je bilo zmeraj lahko utolažiti z nekaj drobnosticami. Resna opozicija, opozicija, ki ji gre za vso pravico, se pač tako ne vede, ne sme vesti.

Ni torej čudno, če je spričo neresnosti naše opozicije, ali pozitivno povedano, spričo voljnosti in vdanosti našega političnega vodstva tudi nasproti neupravičenim, enakopravnosti v obraz bijočim zahtevam do nas, zgubil svet vero v resnost naše zahteve po enakopravnosti. Ima jo pač

• NA VELESEJMU POVRNEM •

PFAFF šivalni stroji. Svetovna znamka.
Tisoči navdušenih odjemalcev.

PUCH

NSU

BIANCHI

PHANOMEN

MOTORJI IN KOLESA

IGN. VOK LJUBLJANA
TAVČARJEVA 7

• POTNE STROŠKEI •

OBIŠČITE NA VELESEJMU RAZSTAVO IGN. VOK PAVILJON G

bolj za mešetarsko sredstvo za pridobivanje politične veljave.

Naš narod pa plačuje račune. In končni uspeh utegne biti, da sploh ne bomo upoštevani, ko pride velika obravnava. Čemu tudi!

Zadnje čase so se nekateri nekdanji avtonomisti prelevili v centraliste in povzeli so centralistično besedo o širokih samoupravah. In če naj verjamemo »Hrvatskemu dnevniku«, so na drugi strani nekateri nekdanji centralisti začeli dvomiti o zveličavnosti svojega programa.

Le da iz take zmede ne more nič dobrega priti. Polovičarstvo v načelnih stvareh je zmeraj gnobota.

Slovenska mladina in „jugoslovenstvo“

Pod tem naslovom piše v mariborskem »Večerniku« Vladimir Kreft:

Za slovenski narod morata biti izven diskusije dve stvari:

1. Slovenci predstavljamo v Jugoslaviji samobiten narod z lastno zgodovino, posebnimi navadami in običaji, z visokim nivojem kulturne stopnje, sploh z vsemi pogoji, ki nam dajejo pravico, imenovati se narod in ne pleme.

2. Jugoslavija je tvorba treh narodov južnih Slovanov, in sicer: Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki imajo to državo za edino narodno državo, v kateri jim bo lahko in tudi mora biti zagotovljen nemoteno trajen, svoboden in enakopraven narodni in gospodarski razvoj.

Kolikor se še do danes niso uravnotežile razmere v državi, ni iskati krivde pri slovenskem, hrvaškem ali srbskem narodu, temveč pri peščici ljudi v centru države in izven nje, ki napačno pojmujejo razdelitev pravic in dolžnosti na vse tri državotvorne narode. Vpliv teh ljudi pa je vedno velik in navadno celo odločilen za smer naše notranje politike. Med navedenimi so tudi odlični predstavniki jugoslovenske misli, katere aksiom je »narodno in državno edinstvo«.

Definicija jugoslovenstva je lahko v praktičnem uveljavljanju samo ena: Združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov v en narod z enotnim jezikom in pisavo etc., kar bi za nas pomenilo spojitve manjšega z večjim ali postopno likvidacijo slovenskega jezika in narodnosti.

Dandanel, ko imamo Slovenci svoj izgubljeni knjižni jezik in ko smo se odločili, da še naprej živimo in oblikujemo lastno narodno-kulturno življenje, ni nobenih stvarnih razlogov, ki bi govorili za jugoslovenstvo. Prav tako je tudi napačno, če hoče kdo trditi, da je samo v jugoslovenstvu mogoča rešitev vseh najtežjih vprašanj naše notranje politike in da je v njem največje poročilo naše svobode. To trditev ometuje že zgodovina sama, ker nas uči, da so in da še dandanes lahko živijo v pravično urejeni državi narodi celo čisto različnih skupin.

Pogoj za ureditev razmer v naši državi in ohranitev svobode Slovincem, Hrvatom in Srbov ni v realizaciji misli narodnega edinstva, katerega misel že tako praktično domuje na oblasti bolj ali manj ves čas obstoja države, posebno pa od leta 1929., in katere dosedanj uspehi so v pozitivnem in negativnem smislu za vse tri narode v Jugoslaviji dovolj znani. Kakor hitro bodo namreč prišli vsi odločujoči do spoznanja, da živijo v Jugoslaviji trije narodi z enakimi pravicami in dolžnostmi, bodo razmere same po sebi urejene, in naše nadaljnje skupno državno življenje bo dokazalo, da misel jugoslovenstva za obstanek in trajnost Jugoslavije ni potrebna.

(Kmečka in delavska mladina, in gotovo tudi večina mladine, ki se rekrutira iz ostalih stanov, gleda na opisano vprašanje tako, kakor jo tu analiziram; trdim lahko zaradi tega, da je ogromni večini slovenske mladine misel jugoslovenstva tuja.)

V mladini sta danes že krepko razviti dve lastnosti: 1. slovenska narodna in 2. jugoslovenska državna zavest. Prva ji velevala varovati svoj materni jezik in narodne pridobitve, druga pa jo je prepričala o življenjski nujnosti jugoslovenske državne oblike za ohranitev slovenskega naroda ter o možnosti narodnega in gospodarskega sožitja s Hrvati in Srbi po načelu treh narodov.

Kolikor pa še do dandanes niso izgajene vse poti za resnično izvajanje tega sožitja in še obstajajo zaradi preteklostnih okoliščin različna gledanja, bo mladina s svojim intenzivnim delom pomagala izgajati nasprotja iz razloga: ta pot je pravična, katero bo mnogo lažje in prej urediti, kakor pa doseči končni cilj jugoslovenstva.

Kupčijsko poslančevanje

Takšne dopisi prihajajo v teh nacionalnih časih na ljudi z aktivno volilno pravico:

Vaše blagorodje!

Oprostite mi, da si dovoljujem Vas danes vljudno prositi in opozoriti na Vašo obljubo osebno, nekateri pismeno, da boste meni vse stroške za intervencije in posredovanja pri raznih uradih in pri ministrstvih vse koleke in znamke plačali, se skazali hvaležnega in meni materijalne stroške pošteno povrnil. Ne zahtevam za intervencije in za posredovanja, za zamudo časa in za ves trud, ki sem ga imel neštetokrat, zamudil dneve in dneve, potoval po cele noči, kar dokazem s pričami, a po dnevi posredoval za Vas. Bil sem odločen bojevnik za pravico malega, zato so bili moji uspehi, kar dokazuje okrog 200 zahvalnih pisem in to iz cele Slovenije, Hrvatske in Srbije. Vsled velikega dela sem imel 2 tajništva in sicer v Ormožu in Beogradu in sem imel enot čez 20.000 komadov, ker sem vsakemu večkrat odgovarjal, korespondenco na urade in razna ministrstva. Korespondenca me je veljala okrog 60.000 Din in čez Din. 40.000.— mi še niso plačali za koleke, katere sem jaz plačal pri raznih uradih in največ pri Državnem Svetu.

Ker bodem zopet kandidiral pri tajnih volitvah na željo mojih bivših volilcev in mojih prijateljev in ako mi bode sreča mila, kakor upam, bodem še odločneje nastopil za Vaše nadaljne pravice in avanzma, da se Vam mora zboljšati gmotni položaj.

Pri kandidiranju je potrebno veliko shodov, agitacije in tiskovin, kar vse mnogo stane in ker mi dolžniki, za katere sem jaz veliko plačal in žrtvoval ne povrnejo denarja, od hvaležnih pisem pa nič nimam, Vas tem potom vljudno prosim, da mi pošljete po priloženi položnici za volilno kampanjo in za tisk po Vaših gmotnih močeh kar pač mislite, da sem za Vas dobrega storil in imel stroškov. Upam, da mi ne boste šteli v zlo, saj storite za sebe dobro delo, bodite uverjeni, da bom vse storil za Vas, ker imam stare dobre zveze še danes. Komu se dela krivica naj se mirno obrne na mene, ker še danes uspešno posredujem.

Za Vašo naklonjenost se Vam v naprej presrečno zahvaljujem in sem prepričan, da moja prošnja ne boste odklonili, ako sem Vam napravil uslugo, upoštevajte mojo prošnjo, blagovolite ob tej priliki sprejeti izraze mojega odličnega spoštovanja in zahvale Ormož, v aprilu 1939.

Pevac Rudolf

bivši narodni poslanec v Ormožu
za šrez Gornji grad

Pošljite nekaj za koleke in znamke.

Vsem, ki nameravajo pri bodočih tajnih volitvah glasovati za gospoda Pevca, priporočamo, da preberejo jezik in slog tega bodočega poslanca in mu kaj malega pošljejo. Zaradi tega to tudi objavljamo. In da bodo od prošnje bolj presunjeni, nismo popravili ne jezika ne pravopisa.

Spet stara igra

Glede na dr. Stojadinovićevo akcijo zoper politiko sporazuma piše »Obzor«:

V bistvu je on, kakor pravi predsedstvo poslanskega kluba JRZ, začel akcijo, da sabotira zagrebske dogovore. Značilno je, da skušajo sedaj dr. Stojadinović in njegovi ljudje izkoristiti v svoje namene zagrebske dogovore, kakor so svoje dni hoteli Živković, Jevtić in drugi dobiti političen in strankarski kapital iz prvih izjav in nastopov Stojadinovićeve vladavine. V tem pogledu se popolnoma ponavlja stara igra. Dr. Stojadinović nastopa kakor svoje dni Živković in Jevtić kot nekakšen zaščitnik baje ogroženih državnih in srbskih koristi in želi razpihati velikosrbski šovinizem. Pri tem trdi seveda dr. Stojadinović, kakor svoje dni Jevtić in tovariši, da je za rešitev hrvaškega vprašanja, toda, kakor pravi, samo na podstavi narodne enotnosti in obstoječega stanja. Hrvaška javnost ima torej spet priložnost, da ugotovi, kako nastopajo sedaj iz vlade vrženi srbijski politiki, ki so, če jim je kazalo, govorili, da so za rešitev hrvaškega vprašanja, kot skrajni Velikosrbi in hočejo prepričati vsako poboljšanje položaja hrvaškega naroda.

»Obzor« nadalje priporoča Stojadinoviću, da bi bilo najbolj naravno, če se združi z ljutičevci, borbaši in drugimi »nacionalnimi silami«. Kajti brez oblasti ne more on ničesar narediti, zato so vsi njegovi poskusi že vnaprej obsojeni na neuspeh.

Integralni nacionalizem in centralizem sta eno

Milutin Čekić, jugoslovenski unitarist, je izdal v nemščini pri Felixu Meinerju, založbi v Lipskem, knjigo o naših državnih vprašanjih. V njej seveda mali in smeši zlasti Hrvate. Za vsakega pa mora biti važno, kar pravi Čekić, ko govori o srbskih političnih strankah. Dobesedno ugotavlja:

Zjutraj...

zlasti pa
v
zvečer

Sargov

KALODONT

proti zobnemu
kamnu

Na eni strani stoje desničarske stranke, ki se naslanjajo na ideologijo integralnega nacionalizma, ki vodi neizogibno do centralistične ureditve države; na drugi strani pa se ustvarja levičarska fronta z demokracijskim naziranjem in načelom svobodnega razvoja plemenskih individualnosti, ki bi mu najbolj odgovarjala federativna ureditev.

Čekić nam s tem res ni razodel nič novega. Povedal je samo nekaj, kar je vsak človek lahko nujno sklepal iz raznih nacionalnih programov in kar je še lažje videl, če je opazoval jugoslovenstvo pri njegovem delu, uničujočem Slovence in Hrvate stvarno in pravno.

A zlasti mi smo neštetokrat opozarjali na to istost integralnega nacionalizma in unitarizma in centralizma in dokazovali to istost z neizpodbitnimi dejstvi. Navzlic temu pa so nacionalci zmeraj zatajevali svoj centralistični program, delali se nevedne ob najbolj vpijočih primerih ali pa jih skušali oznamenjati kot slučajnosti, ki bi ne imele s centralizmom nobene zveze.

Upamo, da bo po tem javnem Čekićevem priznanju te zataje konec. Sicer pa — nič se ne ve. Še Čekića utegnejo zatajiti. Kakor so hoteli zatajiti včasih Bulata.

Pripovedka o kravi in dveh bratih.

(Po izvirniku v »Hrvatskem dnevniku«)

..... In znašla sta se dva brata sama pri svoji kravi. Bila je sama in vse njihovo premoženje.

V ušesih so jima še zvenele besede njune matere: »Otroka, krmita kravo in molzita jo. Če jo bosta bolje krmila, bolje bo ona vaju. Bodita brata in delita delo in sad!«

Bila sta pa brata različnih duš, in različno sta razumela bratovsko ljubezen.

Eden izmed njiju se je imenoval Miroljub, drugemu je bilo ime Gladež. In ta Gladež se je imel za boljsega, močnejšega in vrednejšega in se je prizadeval, da si podredi svojega brata Miroljuba.

In ko je prišel čas, da si brata razdelita delo in trud, prisodi Gladež Miroljubu kravji gobec, sebi pa vime. In mu reče:

»Ti se boš brigal za hrano; ti imaš več sена, jaz pa bom pazil, da nam kdo krave ne pomolze in držal se bom okrog vimena.«

Miroljub je pristal...

In je hranil kravo. Hranil je to njuno lisko tudi takrat, ko je sam bil lačen. Da bo močnejša, izdatnejša.

A Gladež? Pritisnil je usta k vimenu in sesal na vso moč, dokler je bilo v vimenu kaj mleka.

»Glej no, ti si nam pa kravo pošesal, Gladež, kaj je to?« opomni Miroljub brata.

»Eh, nič, Miroljub! Lačen sem postal. Ko se nasitim, bo mleka tudi še zate.«

Toda Gladež se ni nasitil. Čim dalje je sesal, tem bolj se mu je želodec raztegoval in tem več mleka je zahteval.

Miroljub pa se je silno izlačil. Pa reče nekega dne svojemu bratu:

»Gladež, to ni pravično. Jaz kravo hranim, ti jo pa molzeš. To ni pravično, to ni bratovsko. Mati je rekla, da naj deliva delo in sad.«

»Naj se torej sporazumeva?«

»Tako je!«

»A kaj bi ti puntar želel?«

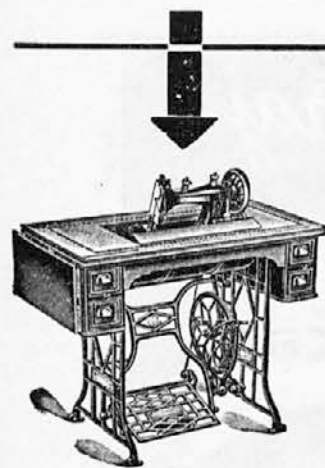
»Pravico hočem!«

»Tu ne gre za pravico, temveč za mleko. Koliko mleka potrebuješ?«

»Da ne crknem — malo; da živim — nekaj več. A ti mi daješ komaj toliko, da ravno ne crknem. Toda jaz ne zahtevam od tebe niti malo, niti mnogo, temveč tisto, kar mi pripada.«

In Gladež poskuša misliti in misliti, toda težko je misliti, dokler je vime v ustih. Misel škodi prebavi, prebava pa misli. In Gladež ne misli nič, temveč ostane neumen kot prej.

In noče poslušati brata in se z njim pošteno dogovoriti.



Najboljše šivalne stroje

ADLER

za dom in obrt ter posamezne dele ter kolesa kupite pri

PETELINC
LJUBLJANA

za vodo, blizu Prešernov. spomenika

Večletno jamstvo! — Pouk v umetnem vezenju brezplačen

»Nočes, Gladež?«

»Ne! Starejši sem in kravo varujem jaz, ti jo samo hraniš.«

»Le varuj jo!« reče Miroljub in preneha krmiti kravo.

Krava pa mršavi.....

In pride dan in krava crkne...

»Kaj naj narediva, Miroljub, krava nama je crknila!« zakliče Gladež.

»Nama? Ne! Tebi je crknila, ker jaz sem jo samo hranil, a ti si jo pa molzel. Tebi je crknila!« ...

Nabavljalne zadrage in uradništvo

V »Trgovskem listu« beremo tele stvarne pripombe glede nabavljanih zadrug državnih nameščencev:

Veliki privilegiji nabavljanih zadrug se utemeljujejo z nizkimi plačami državnih uslužbencev. Samo zato in ne zaradi kakšnih funkcij, ki naj bi jih opravljale uradniške zadrage v narodnem gospodarstvu, so bili dani ti privilegiji. Kdor trdi nasprotno, ta namestoma potvarja resnico.

Plače državnih nameščencev, zlasti nižjih, res niso zadostne. Mi smo zato že večkrat naglasili, da je treba uradniške plače zvišati. S tem bi tudi bilo ustrezno vsem državnim nameščencem in ne samo tistim, ki so člani zadrug, ali pa tistim še bolj srečnim ljudem, ki morejo računati z raznimi sejinami in potninami pri teh zadrugah. Ne glede na to pa je tudi polno državnih uslužbencev, ki sploh niso včlenjeni v teh zadrugah in ki tudi ne morejo uživati nobenih bonitet od teh zadrug, ker so tako oddaljeni od sedežev teh zadrug, da izgube te zanje vsako praktično vrednost. Ali ti državni nameščenci morda nimajo pravice, da se zboljša tudi njihov tvarni položaj? Ali more sploh biti upravičen privilegij za en stan, če pa tega ne morejo uživati vsi pripadniki tega stanu? Nič ne more bolj odkrivati vso neutemeljenost teh privilegijev, kakor dejstvo, da jih ne morejo uživati vsi državni nameščenci. Dobivamo tako dve kategoriji državnih uslužbencev, od katerih ena uživa, druga pa ne uživa privilegijev zadrug. To pa je vsekakor nedopustno!

Celostna vojna

Švicarski dnevnik »National-Zeitung« poroča o »japonskih zadregah«, ki so nastale zaradi popolnega poloma japonske ofenzive na srednjem

Kitajskem. Potem opisuje takole razsežnost in pomen kitajske geriljske vojne in njene vzroke:

Kitajskih gerilj doslej Japonci niso mogli obvladati. Te niso samo razdejale železniških prog na več sto metrov — na primer med Šangajem in Hangčavom — in osvojili važne etapne kraje — tako mesto Kaifeng —, ampak se tudi bijejo z Japonci povsod za bojno črto in motijo oskrbo na kar najbolj občuten način. To je naravni odgovor naroda, ki je postal besen zaradi barbarskih napadov iz zraka na civilno prebivalstvo, in v meri te male vojne z geriljami utegnemo spoznati novo obliko celotne vojne, ki bo najbrž še nekoč igrala v kaki evropski vojni vlogo, kakor je doslej še nismo poznali. Kar je za tega prav, ki naravnost masakrira civilno prebivalstvo (če se vrši to iz zraka ali na zemlji, je v učinku isto), to se mora zdeti dobro tudi tako zlostavljanemu prebivalstvu, ki se bojuje z vsemi, ki se sploh morejo bojevati. Da utegne postati vojskovanje, ki bo na ta način ob svojo zadnjo viteško lastnost, na ta način splošen pokolj, je pojav, ki je obžalovanja vreden, ki pa je v zvezi z značajem celotne vojne.

„Zora“

Usodo raztresenih udov našega naroda nam dokazujejo najbolj naši listi v tujini. Ne izhajajo samo v Severni Ameriki, v Argentini, v Belgiji in Franciji. Tudi v Beogradu in Sarajevu jih imamo — znamenje pač, da je tam naših rojakov večje število. In dobro je, kjer jih imamo. Kolikor toliko pomagajo, držati vezi z domovino in s tem varovati slovensko zavest.

V Sarajevu izhaja že tretje leto »Zora, časopis za družabno kulturo in izobrazbo«. Izdaja ga delavsko kulturno društvo Cankar. Ime društva je tudi nekakšen program lista. Izhaja sicer samo vsaka dva meseca, in obseg mu je skromen. Toda iz vsake številke veje močna volja za resnično slovensko kulturno delo. Kajti na svojem majhnem prostoru budi zavest slovenske skupnosti, prinaša leposlovne prispevke in pesmi, obuja spomin na starejša dela slovenskih ljudi. A morebiti predstavimo miselne smernice tega obzornika najbolje, če navajamo iz uvodnika letošnje 2. številke nekaj odstavkov.

Marsikdo je že obupaval nad slovenstvom in Slovenci. Malo nas je in še skozi to peščico ljudi so »izvoljeni« postavili zid, ki je bil videti, da je visok »od pekla do neba«. Slovenci nismo sodili svojega brata po njegovem postenju in vrednosti, ampak samo po stranki, kateri je pripadal. »Liberalci« so sovražili »klerikalce« in »klerikalci« njih nič manj.

A za vsem tem si je nekdo mel roke, podžigal sovražstvo med brati in delal načrte...

»Ko bodo vsi moji!«

Malokdo med nami je imel toliko pameti, da je uvidel nesmiselnost vsega tega in črno bodočnost, ki čaka nas, nespametnike.

Niti »liberalci« niti »klerikalci« niso bili zmožni pomagati zdaj, ko nam je pomoč morda najpotrebnejša. Prišla je nova generacija, prišli so delavci na plan. Tako imenovani »mali človek« z mladimi intelektualci vred je dal novo smer, podrli zid sovražstva in nerazumevanja med Slovenci in napojil naše žejne duše z novimi nadami.

Malto nas je, toda če smo složni, se ne bojimo ničesar. Ne damo se premetiti od tujih napihnjenih balonov lažne propagande, ki nam ne želi nič dobrega. Nikdo ni od nas okusil njihovih tako imenovanih »dobrot« in bolje je, da jih nikdar ne zaželi. Ker vse, kar je tuje, prinaša s seboj suženjstvo, ki nam je pre-dobro znano. Mi sami smo poklicani, da odpravimo

gače; saj boter mu je bil že pripravljen na Dunaju. Skušnjo je že prestal, samo malce prepozno s tistim: Die ganze Regierung sofort arretieren! Danes veljavni moške odklanjajo sploh vsako hrvaško pokroviteljstvo. Če bi bil dr. Maček vsaj k. und k. Generaloberst, ne pa samo neznan nadporočnik v rezervi...

Slovenci imamo v glavnem vse dvojno, zlasti organizacije, tisk in — načela, da smo preskrbljeni za vse potrebe v življenju in po smrti. Je to nekako pokroviteljstvo ali varstvo, brez katerega nismo bili nikdar. Pri časnikarstvu ga je vpeljal dr. Janez Bleiweis z njegovo cesarsko visokostjo nadvojvodom Janezom. Našla sta se bila dva Janeza, in menda je od tedaj navada, da je vsaj vsak peti Kranjec Janez. Levstik je posadil Janeza celo na cesarski prestol in nam dal z Martinom Krpanom nekakšnega Andreja Hoferja. Tako smo dobili narodnega junaka vsaj na papirju. Ali še ta se je tvegala za tuje koristi.

Samo na papirju je pri nas še veliko drugega. Praktičnega dela pa se ne loti nihče. Imeli smo in še imamo za naše razmere naravnost velikansko število narodnih in narodnoobrambnih organizacij z lepo donečimi svetniškimi in nesvetniškimi naslovi, katerih naloga pa je menda zgolj prirejanje zbirk in polaganje lepo počesanih računov s kolikor mogoče velikim hrupom. In uspeh? Ni ga videti.

Nedavno je bilo brati v nekem domačem dnevniku, da se bo treba preorientirati, če se naši juž-

* Vso vlado takoj zapreti!

vsa zla, ki še obstajajo v našem organizmu, in s pametjo in dobro voljo se da vse doseči. Delo vsakemu, enake državne dolžnosti in pravice, enakopravnost in svobodo prepričanja!

Mali zapiski

Času primerna izprememba

Ker se vse izpreminja in modernizira, se je tudi Levstik-Jurčičevo geslo:

Trd bodi, neizprosni, mož jeklen, kadar braniti je časti in pravdo narodu in jeziku svojemu

izpremenilo in dobilo času primerno obliko:

Lagoden bodi, bodi odjenljiv, v vsem in vselej rad popusti, ni jezik glavno in ni narod vse, vse je, da le ostaneš pri koritu.

Krausove izbrane pesmi

V založbi Oprecht v Zürichu so izšle izbrane pesmi Karla Krausa, dunajskega pisatelja-kritika, ki je bil tudi med slovenskimi kulturnimi ljudmi dobro znan. Kot zanimivost naj omenimo, da omenja kritika med najlepšimi pesmimi zbirke »Slovensko lajno«. V slovenskem prevodu je izšla ta pesem v naši predlanski božični številki.

Ironija

Nekdo je imenoval sedanjo dobo dobo pokonci mož.

Kakšna bo vojna

Nemški general Metzsch je izdal knjižico o brambni politiki, v kateri pravi, da bi Nemčija v dolgotrajni vojni morala podleči. Zato mora nemška vojska imeti večjo udarnost, da zmaga hitro. Zato tudi ne sme poznati ozirov. Dobesedno pravi:

Prizadevanje za hitro odločitev zahteva, da ni uporaba sile omejevana od nobene stvari, ki bi zmago zavlačevala. Vsakdo, ki pravi, da se moramo prizadevati za človečnost vojne, mora dobiti od nas odgovor, da so najkrajše vojne najbolj človeške in najdaljše najbolj barbarske.

Sicer pa ugotavlja Metzsch, da je nemška vojska mnogo slabša, kakor je bila leta 1914., ker velja splošna vojaška dolžnost šele štiri leta, zaradi česar starejši letniki niso ali sploh nič izurjeni ali pa le pomanjkljivo.

Češka orožna industrija — nemška

Čehi so imeli dvoje velikanskih orožnih podjetij: Škodovo v Plznju in brnske orožarne. Novi upravni svet teh podjetij je sestavljen takole: Škodove tovarne imajo 11 Nemcev in 10 Čehov, brnske pa 7 Nemcev in 6 Čehov. Nemec je torej povsod eden več, ki je za večino potreben.

Zveza Zahoda in Vzhoda

Glede na govor ruskega poverjenika za zunanje zadeve Molotova kaže Švicarski dnevnik »National-Zeitung« na to, da je Rusija po lanskem septembru po pravici nezaupljiva do zahodnih držav, vendar pa meni:

Opreznost, ki je oznanjevala Molotovljev govor, so pa vendar v splošnem prav razumeli. Ni to opust pogajanj, ampak prej narobe, pogon, da se vsebina pogodbe krepkeje določi.

ni sosedje ne bodo bolj brigali za naš dnevni tisk. S samo ugotovitvijo pa stvar ne more biti opravljena; še manj z grožnjami, s katerimi smo Slovenci sicer zelo radodarni, le da jih nikdar ne izvedemo. Treba bi bilo dognati tudi vzrok, zakaj jim je doli na jugu tako malo za naš tisk. Ta pa leži na dlani in ga ni treba šele iskati.

Preden pa dajemo nauke in grozimo južnjakom, je dobro, da se ozremo po lastni hiši. Srb ali Hrvat stopi v katerega koli naših javnih lokalov, in še preden dobro sedi, že ima pred seboj skladovnico map. Mar mislite da slovenskih, hrvaških ali srbskih listov? Kaj še! Odpre prvo mapo, in ne bil bi v slovenski prestolnici, če bi se mu ne zableščal nasproti. — »Interessantes Blatt«. In potem lepo po vrsti od »Wiener Bilder« do »Pschüttta«.

»Das Interessante Blatt« soli Slovencem pamet že šestdeset let. Nekaj manj »Wiener Bilder« in drugi njuni brateci. O prvem je izrekel že skoraj pred petdesetimi leti neki nemški pisec sodbo, ki se glasi v izvirniku:

»Ein höchst dummes, auf die Massen des Volkes durch blöde Illustrationen wirkendes Journal ist »Das Interessante Blatt«...«

(Nadaljevanje prihodnjič.)

* »Das Interessante Blatt« je skrajno neumen list, učinkujoč na ljudske množice s topoglavimi ilustracijami... (Grossstädtische Charakterbilder. I. Wien und die Wiener. Berlin. Verlag von Eduard Rentzel. 1892. Str. 301.)

Urednik in izdajatelj: Vitko K. Musek, Ljubljana.

Janez Kocmur:

Brez naslova

(Nadaljevanje.)

S časom so se preselile zmage na druga področja, race so pa ostale iste. Le pleme in barvo so spremenile. Nedavno smo brali dvakrat zapovrstjo v najbolj poučenem listu o polomljenih rebrih nekega Vladimirja Kokinakija, menda Japonca, krščenega na slovansko ime. Kmalu zatem je poskrbel isti list, da so se nam pocedile sline zastran velikanskega angleškega zaupnega posojila belemu stricu. Ali se je hahljal ob branju teh vesti tisti generalni ravnatelj, ki nam je tudi bil predstavljen kot velik prijatelj narodnih organizacij! Ta definicija je sicer malce dvoumna, a kdo bo gledal pri takih zverinah, kje sta jima srce in žep.

Včasih nas zaščegeče v nosu kakor mehek vonj po kuhani gnjati; ko se pa ozremo, vidimo namesto kuhinje drugačen hram. Čut nas je prevaril, vdihavali smo le — žvepleni vodik. Oba, prekažena svinjina in tista reč, dišita skoraj enako, drugače si pa nista čisto nič podobna, niti si nista v sorodu. Med kuhinjo in kuhinjo je razloček; vaje nos hitro ugane, v kateri je bila spečena rasa.

Njega dni nam je bil svetel vzor rodoljubne kreposti »Der tapfere Kroatengeneral Svetozar Boroevič«, kakor je stalo pod neko njegovo podobo. Skoraj nekakšen protektor. In bi bil najbrž tudi postal, da se je bojna sreča zasukala dru-